

IMATGES O PARAULES?

O IRENE ZOE ALAMEDA?

31 anys. Formació clàssica. Pilot d'avió. Escriu i fa cine. Digital i analògica. Professora a la uni. Parlem de canvi del paradigma

✕ Santi Mayor Farguell ✨ Marta Pérez

□ Per edat (31 anys), està a cavall entre la generació analògica i la digital. Per formació, està a cavall entre la ciència i les lletres, i entre els clàssics i els moderns. Irene Zoe Alameda (Madrid, 1974) és autora de *Sueños itinerantes* (Seix Barral, 2004) i imparteix l'assignatura fonts de la identitat contemporània a la Universitat Carlos III. Anava per a pilot d'avió i ara és escriptora. I el més important: les ambivalències li permeten analitzar la realitat sense caure ni en el menyspreu cap al que és modern ni en el rebuig cap al que és clàssic.

¿Hi ha conceptes que no es poden explicar amb imatges?

Vaig fer un curmetratge que tenia per lema "una paraula val més que mil imatges": cadascú té els seus referents mentals sobre una paraula i la literatura demostra que una paraula val més que mil imatges. La literatura és l'espai natural de la polisèmia.

Què diferencia un guió de cine d'una novel·la? El guió indica el contingut, explica el com, el qui, l'on; la literatura utilitza les paraules perquè són l'única manera d'expressar el que expressen. Diuen més del que hi ha escrit, hi ha un vincle necessari entre la forma i el fons.

La tendència contemporània és confondre la literatura amb un guió.

Es va començar a confondre perquè el cine va agafar les seves trames de les novel·les del XIX, i encara avui es confon literatura amb novel·la decimonònica, que és una novel·la dedicada a la servitud informativa. Són novel·les d'idees, no de paraules. **Molts elements del fulletó han contagiats la literatura fins a reduir-la a acció.**

Què pot aprendre la literatura del cine?

Moltíssim. Virgili va aprendre de l'escultura i de la pintura. Els autors actuals hem après del cine -i de retruc el cine ho va aprendre del còmic- a prescindir dels elements de sutura, dels nexes. **L'el·lipsi.**

Sí. La novel·la del XIX no en feia. Només els avantguardistes de principis del XX en van fer, però després de la Gran Guerra es torna als cànons del XIX. Però la literatura actual prescindeix de les redundàncies. I gràcies a la imatge hi estem molt ben entrenats.

Vivim una època de salt entre la generació analògica i la digital. Com es fa front al canvi sense rebutjar el que és modern?

No hi ha gaire elecció, t'has d'adaptar o quedes fora de la roda. Ja res està garantit. Has de mantenir-te en la roda permanentment i formar-te contínuament. Això és molt individualista i requereix una lluita constant amb un mateix per estar a l'altura dels altres. Però és això el que fa que els avenços siguin ara més ràpids, i se'ns fa difícil als que venim d'un altre paradigma, l'analògic.

Als joves del nou paradigma, el digital, ¿com se'ls explica la necessitat de tenir referents, d'una formació clàssica i d'un criteri propi?

El problema és tenir mètode o no. Metodologia de pensament. Si t'especialitzes i et quedes amb l'eslògan de les coses, quan topis amb una situació nova els coneixements que tens no et serviran. Tenir una metodologia de pensament et permet adaptar-te als canvis amb criteri.

Aquest concepte del mètode és interessant perquè no és una resposta que suposi un judici de valor, com seria una ideologia, per exemple.

Sí, però per desgràcia el mètode només s'adquireix a partir de l'estudi i de la posterior experiència, que et permet desenvolupar capacitats d'anàlisi pròpies per a cada circumstància. I en la societat actual només et valdrà el teu propi mètode, perquè els coneixements es queden obsolets contínuament.

"Els alumnes joves no estan acostumats a qüestionar-se el perquè de les coses: les donen per fetes"

La cultura digital comporta velocitat però també el valor de la còpia perfecta.

Probablement, el canvi de paradigma d'analògic a digital està en la diferència entre la reproducció del passat i l'actual clonació, que ve a ser una reproducció idèntica.

És un canvi inquietant.

A mi el clònic m'inquieta molt, és el final de l'evolució... Però bé, si se simplifica fins a l'estètica es poden treure conclusions errades. Estic segura que es trobaran maneres d'expressar-se i noves formes de donar cabuda al que significa ser persona.

En tot cas, el canvi cap al món digital genera dubtes, il·lusió i desconfiança, tot alhora. I en els joves es percep una percepció i predisposició respecte al canvi molt diferent.

De vegades es fa difícil entendre's amb la gent més jove. Per als meus alumnes universitaris el meu discurs i jo som vells. No estan acostumats a qüestionar-se el perquè de les coses, les donen per fetes. La majoria són molt poc curiosos, però quan els interessa una idea hi comencen a jugar molt ràpidament. Als joves convé entrenar-los més. Perquè el problema és que si no t'entrenes quan ets jove no evoluciones i quedes relegat a un ostracisme autocomplaent.

Convé alimentar la curiositat. Som-hi: quins autors t'agraden?

Celine, Nabokov, Kafka. Original, no?

Són clàssics, sí. Algun autor contemporani? Aníbal Núñez, per a mi el millor poeta del segle XX a Espanya. I Thomas Bernhard, tot i que no és ben bé contemporani.

No, però que sensorial que és!

Sí, t'ensenya a mirar d'una altra manera. Amb ell el retrobes amb tu mateix. Aquesta és la importància de l'art, que et permet retrobar-te quan passes moments en què t'avorreixes de tu mateix.

Hi ha joves que quan s'avorreixen juguen a videojocs. És escapisme o retrobament?

Escapisme. El més característic de ser jove és l'avorriment, i el més important de ser jove és aprendre a esperar, aprendre el valor de l'espera, el pont entre la causa i l'efecte. Avui als joves no els queden clars els períodes d'espera i el concepte de l'esforç ha perdut molt valor. ✕

Piscolabis

Antídots contra l'avorriment

Fallen Angels

□ La pel·li de Kar Wai Wong: "És meravellosa, em provoca moltes emocions. Reforça la meua manera de veure el món".

Viatge al fons de la nit

□ La novel·la de Louis-Ferdinand Céline. "Has de viatjar fins al final de les coses per canviar els estats d'ànim. Si no, vius amb un fantasma".

Tetris

□ El videojoc. "Hi vaig estar enganxada un temps, però vaig aconseguir deixar-lo amb força de voluntat. Crec que m'atrapava la música. [...] Acabava d'arribar a Nova York i al principi la ciutat em semblava un abocador amb llums".